

Відгук рецензента

на дисертацію МАО ЛЯНЬЦЗЕ

на тему:

**«РЕНОВАЦІЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ: ДИЗАЙНЕРСЬКІ
КОНЦЕПЦІЇ, ПІДХОДИ ТА ЗАСОБИ»,**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)

Спеціальність 022 – «Дизайн»

Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»

Ступінь актуальності теми дослідження. Дисертація присвячена аналізу та систематизації дизайнерських концепцій, проєктних підходів та засобів в реновації індустріальних ландшафтів. Автором акцентовано увагу на тому, що у другій половині XX століття зміни в різних галузях промисловості спричинили появу занедбаних промислових територій у межах міських забудов. Широкий охоплення матеріалу дослідження, що розкриває гострі питання як західних країн, так і Китаю у визначенні завдань рекультивзації та реновації занедбаних промислових територій, свідчить про актуалізацію теми наукової роботи. Мао Ляньцзе виявляє стратегії та шляхи трансформації занедбаних територій та вказує на можливості їх повторного використання завдяки впровадженню нових культурних, екологічних та виховних функцій. Автор стверджує, що сьогодні потреба в організованих зонах відпочинку в міській структурі набуває особливої актуальності, і парки, як осередки культурної спадщини, відіграють ключову роль у формуванні комфортного середовища для мешканців. Всі зазначені напрямки дозволяють актуалізувати історичну пам'ять про місцевість, зберігати культурну спадковість та сформувати загальну композицію паркових комплексів, створених на адаптованих промислових територіях, поєднуючи традиційні паркові елементи з інтеграцією компонентів індустріальної спадщини у нове середовище. Отже, все це зумовлює **актуальність** теми дослідження.

Ступень обґрунтованості наукових положень, результатів, висновків, сформульованих у дисертації. Дослідження здобувача виконане на кафедрі Дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв відповідно до плану наукової роботи по підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації в межах виконання наукової роботи за темою «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проєктної культури» (держ. р еєстр. номер: 0122U200902; 2022-2025 рр.), а також у відповідності до державних програм, що спрямовані на формування комфортного дизайну середовища, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнення у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфери» (від 20 січня 1997 р., № 37).

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, наданих в дослідженні, базується на аналізі та систематизації наявних наукових та літературних джерел, що висвітлюють проблематику реновації у західноєвропейському та північноамериканському науковому дискурсі із наявністю хронології, яка спирається на особливості розвитку процесів повернення індустріальної спадщини до контекстів користування. Мао Ляньцзе надав переконливий обсяг наукової літератури, починаючи з кінця XX – початку XXI ст., який безпосередньо стосується винесеної у заголовок проблематики, виокремлюючи результати робіт китайських вчених та роблячи порівняння з науковими роботами, що виконані у Західній Європі та США; все це сприяло посиленню отриманих ним висновків.

Положення дисертації достатньо апробовані та обговорені на п'яти наукових та науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівнів. Предмет та об'єкт дослідження, запропонована проблематика відповідають паспорту спеціальності 022 – «Дизайн».

Отримані результати дослідження мають теоретичне та практичне значення. Теоретичне значення полягає у визначенні здобувачем основних концепцій та підходів з питань організації дизайну середовища з метою повернення індустріальної спадщини до контекстів користування, та якими можуть користуватись провідні архітектори та дизайнери у власній аналітико-проєктній діяльності. Актуальними є також підсумки аналітичної частини

дослідження та систематизована у ньому сучасна проєктна практика; вони можуть бути залучені у процесах професійної підготовки дизайнерів, а також при написанні спеціальної літератури з проєктування сучасного ландшафтного середовища. Практичне значення полягає у тому, що встановлені здобувачем дизайнерські прийоми дозволяють оптимізувати проєктний процес команди спеціалістів з розробки дизайну парків, які будуть створені на територіях, адаптованих під нову функцію – відповідно стратегії сталого розвитку.

Новизна результатів дослідження свідчить про всебічне опрацювання проблематики, де автором надано класифікацію планувальних схем, за якими відбувається організація середовища парків, що створені на постіндустріальних територіях; опрацьовано основні концепції та підходи, дизайнерські прийоми та засоби щодо формування дизайну парків, що розміщені на постпромислових ландшафтах; охарактеризовано сучасні проєктні практики Китаю у сфері реновації постіндустріальних ландшафтів; систематизовано проєктні підходи щодо сучасної дизайнерської практики Китаю у сфері реновації постіндустріальних ландшафтів, що відзначається переосмисленням культурних традицій. Отже, мета й завдання даного дослідження успішно виконані.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності. Зазначимо, що дисертація Мао Ляньцзе є самостійною науковою роботою, не містить елементів фальсифікації, компіляції та плагіату. Рукопис здобувача був перевірений на плагіат: рівень оригінальності тексту відповідає встановленим стандартам щодо наукових робіт. В ході перевірки виявлено окремі співпадіння з власними публікаціями або термінологією та загальноживаними науковими фразами. Використані здобувачем тексти інших дослідників мають відповідні посилання на джерела.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (основного тексту – 158 сторінок), висновків, переліку використаних джерел (176 найменувань) та додатків на 44 сторінках.

У вступі здобувач досить чітко визначив предмет та об'єкт дослідження, розкрив мету й завдання, запропонував відповідну методологію роботи, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, а також відомості про апробацію основних результатів дисертації та її обсяг.

У першому розділі автор детально опрацьовує спеціалізовану літературу, що охоплює період, починаючи з кінця XX – початку XXI ст., обґрунтовує методи дослідження. Варто підкреслити вагомість отриманих результатів наданого автором порівняння означеної проблематики, що здійснювалось через призму визначення її актуальності, та яка має значення як для китайських вчених, так й для науковців Західної Європи та США. Обраний здобувачем підхід наочно показав результати проведеного порівняння із паралельно існуючими дослідницькими напрямками інших вчених, що сприяло визначенню об'єктивності отриманих Мао Ляньцзе висновків.

Обрані здобувачем методи дослідження повністю відображають етапи аналізу та систематизації наукового матеріалу, сприяють забезпеченню наукової новізни отриманих результатів.

У другому розділі здобувач досліджує типологію, підходи та концептуальні засади вирішення дизайну парків на постіндустріальних територіях. Одним з провідних завдань сьогодення, за визначенням Мао Ляньцзе, стає проблематика натуралізації колишніх промислових зон, тобто їх реінтеграція у міське та приміське середовище. Здобувач надає низку важливих для дослідження авторів наукових робіт, що підтверджують думку дослідника. Як зазначає Мао Ляньцзе, в процесі реновції постіндустріального простору, особливістю якого стають органічно інтегровані елементи промислової спадщини, виникає нова соціальна роль такого паркового середовища. Автор чітко виокремлює головні завдання, що необхідні для створення парків на постіндустріальних територіях у просторі міського середовища, виявляя наступні: збільшення частки зелених насаджень у структурі міст, збереження біорізноманіття, охорона та відновлення середовищ існування; підвищення вартості інвестицій та престижності місця, зміцнення та повага до ідентичності місця, зміна іміджу міст; створення доступних та безпечних місць для відпочинку та оздоровлення мешканців.

Також простежено типологію планувальних рішень парків, організованих на постпромислових ландшафтах, де виявлено п'ять провідних; визначено функції організації парків, розташованих на постпромислових територіях у західно-європейських, американських та австралійських містах та ретельно обґрунтовано три провідних способи композиційної побудови форми парків та їх комбінацій та

дизайнерські підходи й прийоми. Ретельний аналіз прикладів дизайнерської практики різних країн світу підтверджує актуальність обраної проблематики та вагомість отриманих дослідником результатів.

У третьому розділі автор зосереджує увагу на систематизації проєктних підходів у дизайні сучасних парків Китаю, що розташовані на постіндустріальних територіях. Мао Ляньцзе надає переконливу характеристику передумов актуалізації процесів реновації індустріальних ландшафтів у Китаї, розкриває ключові цілі, що прискорюють вирішення завдань реновації промислових зон; доказує, що взаємодія між природними ресурсами та урбаністичними процесами визначає унікальну ідентичність кожного міста, де промислова спадщина стає невід’ємною частиною культурного надбання Китаю.

Систематизуючи матеріал дослідження, автор доводить правомірність урахування тисячолітніх концепцій формування традиційного китайського саду, які покладено в розробку сучасного дизайну середовища, стверджуючи, що кожен сад, створений у традиційному китайському стилі, є уособленням глибоких символічних смислів, пов’язаних із філософським сприйняттям світу. Серед основних концепцій дослідник вказує на такі: єдність людини і природи, схожість із природними ландшафтами, застосування візуальних ефектів, пропорційна відповідність елементів саду і стриманість у створенні рослинних композицій. Кожну з зазначених концепцій Мао Ляньцзе підтверджує наданням візуального матеріалу.

Позитивним є те, що дослідник аналізує не тільки території з елементами постіндустріальної спадщини, а й знаходить місце для аналізу важливої ролі кольору, як носія відповідних акцентів у загальній композиції паркових зон. Він аргументовано доказує, що актуальним для Китаю є використання червоного кольору, як такого, що привертає увагу не тільки у сірому міському, але й у природно-зеленому оточенні та займає важливе місце в культурі Китаю.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а також Положенню про порядок присудження ступеня доктора філософії у Харківській державній академії дизайну і мистецтв від 25 травня 2023 р., Протокол № 29.

Оприлюднення результатів наукової роботи.

Основні результати дослідження були оприлюднені у восьми наукових публікаціях: три з них – у фахових наукових збірках, які входять до переліку МОН України; п'ять – у збірках матеріалів наукових та науково-практичних конференцій всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Недоліки та зауваження дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Мао Ляньцзе «Реновація індустриальних ландшафтів: дизайнерські концепції, підходи та засоби», присвячена актуальній проблемі, яка є важливою як для Китаю, так й для інших країн. Дослідження є самостійною та завершеною науковою працею, що розкриває наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Проте, в ході роботи здобувачем допущено декілька недоліків. Крім того, є незначні зауваження, які не зменшують наукової новізни та теоретичної й практичної значущості результатів кваліфікаційної наукової роботи і не впливають на оцінку представленої на рецензію праці.

1) Стор. 80: Вважаємо доцільним не узагальнювати провідні способи композиційної побудови форми парків, а визначити кожний спосіб окремо відносно перелічених вище п'яти провідних схем планування. Така ретельна систематизація допоможе значно спростити розуміння відповідних відмінностей у схемах планування парків та, в подальшому, вказати на найефективніші варіанти побудови дизайну парків на основі запропонованих схем.

2) Також на нашу думку, на стор.131-132 потрібно надати декілька найважливіших дизайнерських прийомів, за допомогою яких буде визначено саме унікальність в формуванні дизайну території парку.

3) Незначним недоліком, на який необхідно звернути увагу, вважаємо наявність повторів слів, які можна замінити синонімами.

4) Також бажано відредагувати деякі речення по тексту таким чином, щоб на стрічці не залишалось одне тільки слово або ссилка на відповідне джерело.

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаємо, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії, Мао Ляньцзе – «Реновація індустриальних ландшафтів: дизайнерські концепції,

підходи та засоби», виконане на високому рівні та є повноцінним науковим дослідженням. Робота повністю відповідає науковому профілю спеціальності 022 – «Дизайн», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненням від 19.05 2023 № 502) і Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022).

На підставі зазначеного вище, за висновком рецензента здобувач Мао Ляньцзе заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво», спеціальності 022 – «Дизайн».

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,

завідувачка кафедри «Дизайн середовища»

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Світлана КРИВУЦ

М.П. «__» _____ 2025 року